
KRÓNIKA

AZ AKADÉMIA ELSŐ NEMZETKÖZI KAPCSOLATA. December 3-án, Újvidéken a Vajdasági Tudományos Akadémia, valamint a Magyar Tudományos Akadémia elnökei négy évre szóló együttműködési szerződést írtak alá. A két évvel ezelőtt megalakított vajdasági akadémiának ez az első közvetlen együttműködési szerződése külföldi akadémiával. A szerződést magyar részről Szentágothai János akadémikus, az MTA elnöke, vajdasági részről pedig Bogoljub Stanković akadémikus, a VTMA elnökségének elnöke írta alá. Bogoljub Stanković az aláírást követő sajtónyilatkozatában elmondta, hogy a két akadémia, képviselői az elmúlt egy év folyamán két ízben is találkoztak egymással az együttműködés létrehozásának ügyében, s hogy a folyó évre előirányzott programban a témák száma nyolcraól az új egyezményben tizenháromra nőtt. Ez azt tanúsítja, hogy a két tudományos intézmény valóban érdekelt az együttműködésben. Közvetlen szomszédok vagyunk — mondta —, történelmünk sok mozzanata is összefűz bennünket, de az itt élő magyar nemzetiség és a szomszédos országban élő délszlávok is a híd szerepét töltik be a két ország között, mint ahogyan újabb hidnak tekintjük a mostani egyezményt is.

Szentágothai János is kifejezte hálóját mindazoknak a tényezőknél, amelyek lehetővé tették az együttműködési egyezmény aláírását. Büszkeséggel tölt el az a tény is — mondta —, hogy a Magyar Tuda-

mányos Akadémia, amely 1825-ben jött létre, most elsőként köthet nemzetközi szerződést a jugoszláv állam legfiatalabb akadémiájával, a Vajdasággal, amely földrajzi és történelmi szempontból a legközelebb áll a magyar néphez. Utalt rá, hogy a kétoldali szerződés is híven tükrözi a két ország közötti jó kapcsolatokat és elismeréssel szólt a Tito elvtárs által kezdeményezett nemzetiségi politika eredményeiről, amelyek kivívták az egész világ tiszteletét. — Remélem — fűzte hozzá végül —, hogy együttműködésünk tovább fog fejlődni, annál inkább, mert vannak programok, amelyeket csak közösen tudunk megvalósítani.

Néhány nappal e szerződés aláírása előtt új tagokkal bővült a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia. A tizenkét új akadémikus között van Herceg János író, levelező tagjai sorában pedig Pavle Ugrinov moholi születésű író, a Belgrádi Televízió szerkesztője.

Az akadémiával kapcsolatos az a hír is, hogy megjelent *A Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia születése* című kiadvány. A könyv tartalmazza mindazokat a dokumentumokat, javaslatokat és határozatokat, amelyek megelőzték ennek az intézménynek a megalapítását. Ezeket az okmányokon kívül a könyv közli az akadémikusok bio-bibliográfiáját is, valamint az akadémiaalapítás fényképdokumentációját.

DUŠAN ROSANDIĆ AZ ÍRÓ-SZÖVETSÉG ÚJ ELNÖKE. A Ju-

goszláv Írószövetség november derekán Mosztárban megtartott tisztújító értekezletén értékelt a köztársaságok és partományok egyesületeinek egyévi munkáját, majd a maga részéről elfogadta az egyesületekben hosszasan készített irodalomtanítási programot. E terv azt irányozza elő, hogy mi az a minimum, amelyet a jugoszláv népek és nemzetiségek irodalmából minden általános, és középiskolában tanítani kell. Ezt az okmányt további megvitatás céljából a JKSZ és a Szocialista Szövetség illetékes szakbizottságai, elé utalták. Az írók legmagasabb fóruma új elnökévé Dušan Rosandić zágrábi drámaíróvá választotta meg.

SZELI ISTVÁN ÉS VUKOVICS GÉZA SZENTELEKY-DÍJA. E számonk nyomdába adásakor — december elején — megrendezett hagyományos szíváci Szenteleky-napok tanácsának bíráló bizottsága az idei évre szóló irodalmi díjat dr. Szelei István akadémikusnak ítélte oda irodalomtörténeti munkásságáért, míg a műfordításban elért eredményekért alapított Bazsalikom díjat Vukovics Géza műfordítónak adományozta több évtizedes sikeres műfordítói munkásságának és legutóbbi munkája — Edvard Kardelj Visszaemlékezések című emlékinar-átültetésének elismeréséül. A Szenteleky-napok keretében Nagy Ferenc magánygyűteményéből nyílt kiállítás Hangya András műveiből.

ÚJABB JUGOSZLÁV FILMSIKER. A *Csak egyszer szeret az ember* című jugoszláv játékfilmnek a valenciai fesztiválon szerzett nagydíja után, folytatódik a jugoszláv filmek külföldi sikorsorozata. Ezúttal Predrag Golubović *A béke évadja Párizsban* című francia—jugoszláv koprodukciós filmje aratott sikert

Franciaországban. A tavalyi és az idei évad külföldön leglátogatottabb jugoszláv filmje egyébként Slobodan Šijan *Ki énekel ott* című alkotása volt. Ezt úgyszólván valamennyi világfesztiválra meghívták. A decemberben sorra kerülő dublini filmfesztiválra, értesülések szerint, öt jugoszláv filmet hívtak meg. Ezek: *A megszállás 26 képből*, *A medúzatajtaj*, *Csak egyszer szeret az ember*, *A béke évadja Párizsban*, és az elmaradhatatlan *Ki énekel ott*.

Az újvidéki Neoplanta filmgyár, Arsen Diklić és Veljko Bulajić forgatókönyve alapján, *A nagy transzport* címmel játékfilm forgatására készül. A film a népfelszabadító háború vajdasági eseményeiből meríti tárgyát, s ezzel hozzájárul a jugoszláv népfelszabadító háború teljesebb művészi ábrázolásához. A rendező: Veljko Bulajić. A forgatás, a terv szerint, januárban kezdődik, a díszbemutatót pedig a jövő év végére tervezik. A film kivitelezésében újvidéki színművészek és filmesek, valamint többi filmközpontunk legjobb alkotói vesznek részt. A külső felvételek zömét a Fruška gorában, a Szerémségben, Višnjičvo falu környékén és a Bosuti-erdőben forgatják. A nagy transzport szavai átkelését pedig nem a Száván, hanem a Tiszán felvételzik. A játékfilmmel párhuzamosan és hasonló címmel, a Neoplanta egyórás dokumentumfilmet is készít A nagy transzport résztvevőinek közreműködésével.

MEGHALT MILAN KAŠANIN. Belgrádban, hosszabb betegeskedés után, elhunyt Milan Kašanin író és művészettörténész.

Milan Kašanin 1895-ben született Pélmonosoron. Tanulmányait Pesten, Zágrábban és Párizsban végezte, itt oklevelet szerzett művészettörténetből.

és összehasonlító irodalomtörténetből. Gazdag tevékenysége során, egyebek között, a belgrádi képzőművészeti akadémia tanára volt, több múzeum jellegű intézmény alapítója és vezetője, 1945-től pedig egy ideig a belgrádi Nemzeti Múzeum igazgatója is volt. Több regény, elbeszélés- meg esszékötet szerzője.

AFRIKA ÍRJA TÖRTÉNELMÉT.

Egy 39 tudósból álló nemzetközi bizottság már hosszú évek óta gyűjti az anyagot az első olyan nagyszabású műhöz, amely — országhatároktól függetlenül — felöleli a fekete kontinens történelmét az őskortól napjainkig. Ez a mű, kétségkívül, óriási hozzájárulás lesz az egész emberiség történetéhez.

A vállalkozást az UNESCO kezdeményezte még 1964-ben. Nemzetközi bizottság alakult azzal a feladattal, hogy munkatársakat gyűjtjön és hozzájárulást a rendelkezésre álló források tanulmányozásához. Iszario Kimambo tanzániai egyetemi tanár, ennek a bizottságnak a lelkes tagja szerint a munkát meg kellene gyorsítani, mert Afrika lendületes gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődése miatt megeshet, hogy hamarosan elmosódnak, eltűnnek az évszázados hagyományok, a közös múlt emlékei. Márpedig a történelmírás célja, hogy megmutassa a közelmúltban függetlenné vált nemzetek kulturális foly-

tonosságát, és hogy hozzásegítse őket helyük és szerepük felismeréséhez a múltban és a jelenben.

Afrika történetének megírása igen fontos az afrikai egység szempontjából is, mert a történelmi folytonosság gondolata egységes területként fogja fel az egész földrészt. Afrika történelmének tanulmányozásában az egyik fő nehézség, hogy a gyarmat-uralmi korszakban az országok közé mesterséges határokat vontak. A probléma részben ma is fennáll, mert a neokolonializmus feltételei közepette egyes országok napjainkban is az európai metropolisok függvényei — mondja Kimambe professzor.

A nehézségek másik csoportja abból ered, hogy aránylag kevés az írásos emlék. A földrészt történelmi tényeinek nagy részét a szájhagyomány mentette át napjainkig. Ez elfogadható, amíg egy-egy nép vagy törzs történelméről van szó, de nehézségeket okoz olyan óriási térségekre vonatkoztatva, mint amilyen egy egész földrész.

A munka, mindennek ellenére, folyik, de azt, hogy mikor jelennek meg, Afrikai történelmének legelső kötetei, még senki sem tudja bizonyosan. Mint közölték, a mű 8 kötetes lesz. Első teljes kiadása angol és francia nyelven jelenik meg, majd ezt követik a szuahéli, az arab és más elterjedt afrikai nyelveken való kiadások.